

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV
OMBUDSMAN

Výkon veřejného opatrovnictví z pohledu veřejného ochránce práv

Mgr. et Mgr. Romana Jakešová

30. 9.2015

Působnost veřejného ochránce práv

§ 1 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv

Veřejný ochránce práv působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod.

• § 1 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv
Působnost ochránce podle odstavce 1 se vztahuje na [...] orgány územních samosprávných celků při výkonu státní správy [...].

Opatrovnictví je výkonem státní správy

- § 471 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

*Způsobilost být veřejným opatrovníkem má obec [...].
(nikoliv obecní úřad)*

- § 149b odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

Výkon funkce veřejného opatrovníka podle občanského zákoníku obcí je výkonem přenesené působnosti.

Ochránce jako národní preventivní mechanismus

- § 1 odst. 3 zákona o veřejném ochránci práv

Ochránce provádí systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči, s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením.

Průběh šetření

- podnět opatrovaného / informace od jiné osoby - vlastní iniciativa
- zahájení šetření (vyrozumění, výzvy)
- místní šetření
- zpráva
 - § 17 bez pochybení (vyrozumění stěžovatele a úřadu)
 - § 18 pochybení → výzva → napravení (vyrozumění stěžovatele a úřadu)
→ jinak
- závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě (vyrozumění stěžovatele a úřadu)
- sankce (nadřízený úřad, veřejnost)

Právní normy a jiné standardy

- občanský zákoník (89/2012 Sb.)
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (10/2010 Sb.m.s.)
 - + komentáře (k čl. 9 a 12)
- Doporučení č. R (99) 4 Výboru ministrů Rady Evropy o právní ochraně nezpůsobilých dospělých aj.
- Listina základních práv a svobod (2/1993 Sb.)
- zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.), zdravotních službách (372/)...
- zákon o zvláštních řízeních soudních (292/2013)

Konkrétní zjištění ochránce

Zajištění zdravotní a sociální služby opatrovanému

Případ paní Jany

Opatrovaná byla se souhlasem opatrovníka umístěna do pobytové sociální služby domov se zvláštním režimem, byť tento typ služby s ohledem na rozsah svých potřeb nepotřebovala.

Umístění do pobytového zařízení sociálních služeb může představovat zásah do práv klienta zaručených Listinou základních práv a svobod. Proto je třeba k takovému kroku přistoupit, až pokud je to nezbytné a situaci nelze řešit jinými, méně omezujícími způsoby“.

„ Opatrovník by se neměl omezit pouze na svoje vnímání situace, ale v případě, že má možnost, konzultovat také další úřady či jiné důvěryhodné osoby aktivní v životě opatrovaného (lékař, psycholog, poskytovatel sociálních služeb apod.)“

Povinnosti opatrovníka při zajištění sociální služby

- posouzení a znalost potřeb a schopností opatrovaného, jeho názorů, přesvědčení, vyznání, poměrů.....
- vyhledání odpovídající služby
- vyhledání a sjednání sociální služby společně s opatrovaným

Případ pana Františka

- poúrazové duševní onemocnění, děti, po propuštění z psych. nemocnice umístěn v pobytovém zařízení (vzdáleno 300 Km od původního bydliště)
- smlouva o poskytnutí služeb a péče sjednána korespondenčně
- veškerý příjem zasílán zařízení bez další kontroly, jak je s ním nakládáno
- v průběhu pobytu žádný kontakt s opatrovaným, pouze se zařízením

Pochybení opatrovníka:

- nedostatečné zhodnocení individuálních potřeb opatrovaného,
- nedostatečná činnost při zajištění sociální služby, která by odpovídala potřebám opatrovaného,
- umístění opatrovaného do zařízení poskytujícího sociální služby bez potřebného oprávnění,
- nedostatečné hájení práv opatrovaného v zařízení

Nakládání s majetkem opatrovného

- Opatrovník ≠ řádný hospodář

Obecně má opatrovník postupovat tak, aby z příjmu opatrované nejdříve pokryl výdaje spojené s jejími základními potřebami – náklady na bydlení a návazné služby (teplo, voda, elektřina), náklady na jídlo a další základní potřeby (léky, hygienické potřeby, oblečení apod.) a následně povinné platby (poplatky za komunální odpad, daně apod.). Mimo tyto platby je v případě zadlužení důležité věnovat část příjmu na splácení závazků a dále na tvorbu určité finanční rezervy.

- ALE jsou-li pokryty zájmy, nastupují přání (tenká hranice...)

případ paní Jarmily

- opatrovaná omezena ve svéprávnosti v rozsahu nakládání s finančními prostředky přesahujícími 1 000 Kč
- kapesné 700 Kč týdně (dočasně sníženo kvůli dluhům, + převyšuje existenční a životní minimum)
- spoluúčast přítele opatrované na platbě nájmu (snaha o domluvu, ne nucení)
- doporučeno vysvětlovat finanční situaci

**Dámy a pánové,
děkuji Vám za pozornost**

Mgr. et Mgr. Romana Jakešová
jakesova@ochrance.cz

